

УДК 352.075

Р. Ю. Гршико,
аспірант, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

R. Hryshko,
Postgraduate student of the Classic Private University, Zaporizhzhia

LEGISLATIVE COMPONENT OF TERRITORIAL POLICY OF DECENTRALIZATION OF GOVERNMENT IN UKRAINE

У статті досліджено нормативно-правові засади процесу децентралізації в Україні. Проаналізовано основні нормативно-правові документи, розроблені для регулювання процесу децентралізації управління в Україні. Визначено основні переваги впровадження реформи децентралізації управління в Україні. Згідно з проведеними дослідженнями законодавства з реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні наведено два варіанти розвитку подій, а саме: сценарій 1: Відгалуження від основної мети законодавчих змін в Україні; сценарій 2. Зміни в законодавстві створюють нові можливості демократичних перетворень у процесі децентралізації в Україні.

The legal principles of decentralization of local government in Ukraine has been studied. The activities of institutions of legislation which adopted legal instruments, including the Parliament of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, Ministry of Regional Development and Community Institute have been analyzed. An analytical study of decentralization reforms and their effect on the economy as a whole has been shown. The main benefits of implementing decentralization reform have been presented. The conclusion about changes in the regulatory framework regarding the decentralization of local government institutions has been presented as a conclusion.

*Ключові слова: децентралізація, нормативно-правова база, місцева громада, фінансове забезпечення.
Key words: decentralization, legal framework, the local community, financial support.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Становлення нормативно-правових відносин між всіма суб'єктами децентралізації є нагальним питанням, що потребує подальшого дослідження. Основні переваги та перепони, що можуть змінити функціональність нормативно-правових відносин у реалізації територіальної політики децентралізації в Україні є одними з головних компонентів дослідження.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти реалізації децентралізації управління було висвітлено такими вченими як: О. Батанов, С. Березовська, Ю. Бисяга, І. Бондаренко, В. Борденюк, О. Бориславська, В. Верхогляд, Ю. Делія, Т. Карабін, Р. Колишко, І. Литвин, О. Продаєвич, І. Сторожук, М. Теплюк, Ю. Торохтій, Г. Чапала, А. Щерба.

Питанням теоретичного та практичного значення місцевого самоврядування приділили увагу В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Бориславська, М. Братковський, Л. Беззубко, О. Боровська, І. Грицяк, В. Гройсман, Б. Данилишин, І. Дробот, В. Куйбіда, А. Лелеченко, В. Мамонова, Ю. Молодожен, П. Покатаєв, С. Саханенко, І. Цурканова.

Базисні складові нормативно-правових аспектів децентралізації розглянуто у працях таких вчених, як Л. Бабич, С. Балацького, О. Батанова, Н. Бикадорової, А. Буковинського, Н. Камінської, І. Карчевської, С. Колодія, В. Кравченко, І. Легкоступ, Л. Лисяк, І. Лютого, Ю. Ост-

ріщенко, М. Пітцика, С. Фролова. Однак постають нові питання ключових моментів формування та функціонування органів місцевого самоврядування, згідно з потребами громади, що відображається в прийнятті нормативно-правових документів.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідити нормативно-правові засади та трансформаційних змін в інститутах законодавства; проаналізувати законодавство щодо децентралізації управління; виявити необхідність прийняття відповідних нормативно-правових документів щодо реформ децентралізації управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Законодавча складова територіальної політики децентралізації управління включає багато особливостей та компонентів. Основними учасниками цього процесу виступають Верховна Рада України, Президент України, Кабінет міністрів України та безумовно громадяни, які реалізують свої права за рахунок об'єднань в територіальні громади. В нашому дослідженні необхідно приділити увагу нормативно-правовим аспектам політики децентралізації управління, акцентуючи увагу саме на реалізації територіальної політики управління.

У своїх наукових працях вчені Б.В. Калиновський, Р.А. Колишко поділяють впровадження процесів децентралізації на етапи та фази, використовуючи як вітчиз-

Таблиця 1. Нормативно-правові акти, ухвалені Президентом України

Дата	Нормативно-правовий документ	Зміст
14.11.2014	Указ № 875/2014	Вводиться рішення Ради національної безпеки і оборони «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій і Луганській областях»
22.12.2014	Указ № 947/2014	Затвердження персонального складу Національної ради реформ
24.12.2014	Указ № 954/2014	Підписання «Про Координаційний центр забезпечення взаємодії з Кабінетом Міністрів України»
15.01.2015	Указ № 5/2015	Президент схвалив Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»
13.02.2015	Указ № 78/2015	Утворення Дорадчої міжнародної ради реформ
03.03.2015	Указ № 119/2015	Утворення Конституційної комісії як спеціального допоміжного органу при Президентові України та затвердив Положення про неї
31.03.2015	Указ № 190/2015	Затвердження персонального складу Конституційної комісії під головуванням Голови Верховної Ради України В.Б. Гройсмана
22.04.2015	Указ № 224/2015	Президент України утворив Раду регіонального розвитку як консультативно-дорадчий орган при Президентові України

няні аналітичні дослідження, так і зарубіжні. На першому етапі формується ієрархічна структура органів влади по вертикалі та має місце розмежування повноважень. Умовно, перший етап можна поділити на дві фази: перша фаза — виділення функціональних зобов'язань, друга фаза — розподіл зобов'язань згідно ієрархії органів влади, інтегруючи процес децентралізації [6; 7].

Другий етап характеризується розподілом повноважень згідно реформи децентралізації управління. Третій етап — реалізація наданих повноважень, що можна поділити на дві фази, перша — компонування конституційного базису, друга — зміна зони відповідальності юрисдикції судів загальної юрисдикції. Законодавча складова реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні повинна дотримуватися процесу поступового впровадження реформи децентралізації управління для балансування на всіх рівнях відносин громади та органів влади [6; 7].

В. Гройсман зауважує, що трансформуючи повноваження в структурі держави, передаючи владу на місця, українська держава отримує більше вигод. Структурні зміни не є втратами повноважень, вони дають оптимально залучати ресурси, що використовуються місцевими органами влади, що не тільки не втрачає свого центрального значення, а навпаки, отримує модель стійкого економічного зростання [4].

Згідно з дослідженнями Т. Гладкої та І. Цурканова децентралізація є втіленням демократичних здобутків, де головним показником влади є місцева громада, що виступає одним з ініціаторів змін на рівні місцевої влади. Здобуття певних фінансових, соціальних, політичних свобод формує демократичну перманенту місцевого самоврядування [3; 13].

Беручи до уваги територіальну політику, впровадження децентралізації управління диференціює можливості етнічних груп проводити свій вектор автономії у державі, що не порушує діюче законодавство. Однак треба звертати увагу на переваги надання політичного розвитку територіальної громади згідно її потреб, що буде реалізовуватися в обраних на місцях представників влади.

Це надає можливість зрозуміти громадянам держави зміни в законодавчій складовій реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні. Децентралізація в державі є рівнем демократичних свобод, що відображаються в нормативно-правових документах.

Розуміння децентралізації територіальною громадою, що завдяки обранню їх кандидата не тільки в центральних органах, але й місцевого рівня, зможе миттєво вирішувати локальні проблеми громади, сприймається громадянами держави як великий крок у прийнятті участі в державотворенні прислухаючись до думки кожного [3; 13].

Але повинно бути повне розуміння Бюджетного та Податкового кодексів України. Територіальні громади мають бути ресурсно-спроможними здійснювати свої зобов'язання, перерозподіл фінансових ресурсів повинен корегуватися спільно державною та місцевою владою; влада на місцях та в центрі повинна дотримуватися принципів субсидіарності, удосконалення бюджетного компоненту та автономності затвердження бюджетів, а також залучення швидких кредитних ресурсів [1].

Реформи з децентралізації влади в Україні відіграє важливу роль у функціонуванні місцевих громад. Основні інструменти децентралізації — співробітництво і об'єднання — мають активне залучення всіма місцевими громадами в процесі децентралізації.

Зазначені механізми та шляхи здійснення децентралізації управління сприяли позитивній динаміці розвитку місцевих громад по залученню фінансових ресурсів до місцевого бюджету. Надання інших фінансових ресурсів місцевим громадам завдяки реформам у законодавстві сприяло створенню спільних проєктів. Тому отримано наступні позитивні результати згідно зі статистикою Міністерства фінансів України за січень — березень 2015 року, де загальний фонд місцевих бюджетів збільшився на 35,4 %, ніж за аналогічний період 2014 року [5].

Згідно з аналітичними даними [1; 2], наданими Інститутом громадянського суспільства за сприяння Програми Ради Європи, що досліджували законодавчі зміни при інтеграційних процесах децентралізації місцевого самоврядування в українському правовому полі на рівні Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та центральних органів влади, сформовано таблиці, в яких висвітлено нормативно-правові документи органів влади в період з листопада 2014 по квітень 2015 рр. Зазначені таблиці нададуть бачення вектору розвитку законодавчої складової реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні (табл. 1—3).

Аналізуючи вищенаведені дані, можна стверджувати, що процес трансформації реалізації територіальної

Таблиця 2. Нормативно-правові акти, ухвалені Верховною Радою України

Дата	Нормативно-правовий документ	Зміст
2.12.2014	Постанова № 9-VIII	«Про формування складу Кабінету Міністрів України»
11.12.2014	Постанова №26-VIII	«Програму діяльності Кабінету Міністрів України»
11.12.2014	Постанова № 31-VIII	«Про зміни в адміністративно-територіальному устрої Донецької області, зміну і встановлення меж Артемівського району Донецької області»
11.12.2014	Постанова № 32-VIII	«Про зміни в адміністративно-територіальному устрої Донецької області, зміну і встановлення меж Волноваського, Новоазовського та Тельманівського районів Донецької області»
23.12.2014	Постанова № 36-VIII	«Про особливості процедури розгляду і прийняття проекту Закону України про Державний бюджет України на 2015 рік»
23.12.2014	Постанова № 37-VIII	«Про особливості процедури розгляду законопроектів, що пов'язані з прийняттям проекту Закону України про Державний бюджет України на 2015 рік»
25.12.2014	Закон України № 62-VIII	«Про внесення змін до Закону України «Про державну службу»
26.12.2014	Робота з законопроектами	Створення робочих груп по законопроектам «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про засади державної регіональної політики»
28.12.2014	Закон України № 76-VIII	Ухвалено «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», Закон України № 77-VIII «Про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці», Закон України № 79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин», Закон України № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2015 рік»
13.01.2015	Законопроект (реєстр. № 1546)	«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства»
5.02.2015	Закон України № 157-VIII та № 156-VIII	Ухвалено закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про засади державної регіональної політики»
10.02.2015	Закон України № 176-VIII	«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України»
11.02.2015	Постанову Верховної Ради України № 177-VIII	«Про зміни в адміністративно-територіальному устрої Луганської області, зміну і встановлення меж Попаснянського і Слов'янського районів Луганської області»
17.03.2015	Постанова № 252-VIII та Закон України № 256-VIII	Ухвалено «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» та «Про внесення змін до статті 10 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»

політики децентралізації управління в Україні йде шляхом позитивних змін згідно міжнародних практик.

Одним з прикладів законодавчих змін в Україні є нові підходи формування місцевих бюджетів та створення шкали балансування "бюджетної справедливості", враховуючи Європейську хартію місцевого самоврядування. Залучення досвіду європейських партнерів, допоможе процесу децентралізації управління ефективніше використовувати інструментарій децентралізації.

Зокрема зміни, відображені в Проекті Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо добровільного приєднання територіальних громад), Проекті Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів, Проекті Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо особливостей формування та виконання бюджетів об'єднаних територіальних громад, Проекті Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо фінансової забезпеченості надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування) Закон України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин", Закон України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин", Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи" [8; 9].

Зазначені нормативно-правові акти та зміни до них сприяють створенню позитивного балансу місцевого бюджету та формуванню чіткої ієрархічної структурованості місцевих бюджетів. Законодавчі зміни є компонентом децентралізації що може диференціювати підходи так і уніфікувати, фінансового забезпечення місцевих бюджетів. Нові законодавчі механізми надають можливість розширити сферу функціонування місцевих бюджетів в діяльності суб'єктів місцевого самоврядування [5; 10].

Згідно з проведеними дослідженнями законодавства з реалізації територіальної політики децентралізації управління в Україні, сформуємо два варіанти розвитку подій на основі опрацьованих джерел [1— 13].

Сценарій 1: Відгалуження від основної мети законодавчих змін в Україні:

1. Наявність недоліків в реформі адміністративно-територіального управління, неспроможність розмежувати функціональні обов'язки в ієрархічному порядку.

2. Відсутність розмежування повноважень в державному апараті спровокує соціально-економічні кризові явища, що будуть відображати нехтування потреб громади та керованістю органами місцевого підпорядкування з центру.

3. Недотримання принципів субсидіарності, повсюдності, співмірності повноважень та ресурсів приведе до неефективного накопичення та використання фінансових ресурсів, що призведе до дисбалансу потреб та можливостей місцевої громади.

4. Інтерпретація законодавчих змін буде використана з метою зловживання своїм становищем посадовими особами та призведе до відсутності механізму контролю з боку громадських організацій.

Таблиця 3. Нормативно-правові акти, ухвалені Кабінетом Міністрів України

Дата	Нормативно-правовий документ	Зміст
26.11.2014	Постанова № 655, № 1162-р	«Деякі питання Державного агентства з питань відновлення Донбасу», «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерством фінансів на 2014 рік, для спрямування місцевим бюджетам на оплату праці»
2.12.2014	Постанова № 697	«Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України»
9.12.2014	Постанова № 695	Уряд затвердив Програму діяльності Кабінету Міністрів України (далі – Програма) і подав її на розгляд Верховної Ради України
11.12.2014	Постанова № 699	Вступну частину Програми діяльності Кабінету Міністрів України було доповнено положенням
14.01.2015	Постанова № 5	«Про утворення територіальних органів Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру»
14.01.2015	Постанова № 6	«Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» затверджено «Порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»
25.02.2015	Постанова № 68	Кабінет Міністрів України відповідно до пункту 24 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України затвердив Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів за місцевими бюджетами у населених пунктах Донецької та Луганської областей, що розташовані на території проведення антитерористичної операції
4.03.2015	Розпорядження № 213-р	Затверджено план заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році
18.03.2015	Розпорядження № 227-р	Схвалено Стратегію реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року (далі – Стратегія) та затверджено план заходів щодо її реалізації
31.04.2015	Розпорядження № 279-р	Уряд схвалив та передав Верховній Раді України, Президентові України та Рахунковій палаті звіт про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік»
08.05.2015	Розпорядження № 349-р	Урядом внесено зміни до Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 591
08.05.2015	Розпорядження № 215	Кабінет Міністрів України затвердив Методику формування спроможних територіальних громад та доручив Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним державним адміністраціям у місячний строк розробити проекти перспективних планів формування територій громад та подати їх на розгляд Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних рад

5. Інструментарій накопичення фінансових ресурсів до місцевого бюджету повністю залежить від центральних органів.

6. Спроможність громад до дій у межах реформи децентралізації управління знаходиться на неналежному рівні, що викликано низьким мотиваційним характером, зокрема неможливістю впливати на економічне, політичне та соціальне життя громади.

Сценарій 2. Зміни в законодавстві створюють нові можливості демократичних перетворень у процесі децентралізації в Україні:

1. Створення балансу завдяки реформі адміністративно-територіального управління, формування чітких функціональних зобов'язань та відповідальності, прийняття нормативно-правових актів та їх дотримання.

2. Реалізація принципів субсидіарної, повсюдності, співмірності повноважень та ресурсів сприяє економічному зростанню громад, ефективному накопиченню та використанню фінансових ресурсів, що надає поштовх розвитку інституту самоврядування в Україні.

3. Громада та органи влади є партнерами, що реалізують економічну, політичну та соціальну діяльність, законодавчі зміни сприяють ефективному розвитку взаємодії між усіма суб'єктами самоврядування.

4. Деференційність фінансового ресурсу не залежить від центральних органів, при формуванні бюджету місцевими органами самоврядування.

5. Наявність механізмів активного залучення громадян до життя громади.

ВИСНОВОК

Відображенням змін та реформ децентралізації управління є нові законодавчі акти, що визначають діяльність, зобов'язання та відповідальність органів місцевого самоврядування. Головною метою законодавчих змін реалізації політики децентралізації управління в Україні є формування територіальних громад. У першу чергу зміни в законодавстві сприяють зростанню бюджетів територіальних громад та реалізують функціональні можливості створення диференційованих джерел накопичення фінансових ресурсів. Підсумовуючи викладене, представимо шляхи розвитку децентралізації управління:

— утворення базисних складових народовладдя, залучення населення до діяльності місцевого самоврядування;

— подальший розвиток громади в соціальній, політичній та економічній сферах;

— повна уніфікація сервісного обслуговування населення місцевими органами державної влади, що обрана на місцях;

— формування адаптивного комплексу інституту самоврядування, який відповідає потребам громади;

— співробітництво громад стає одним з головних пріоритетів розвитку в усіх сферах.

Зміни в правовому полі в бік децентралізації — це крок до впровадження демократичних цінностей та стабільного зростання добробуту громадян. Процес децентралізації управління повинен стати рушійною силою оптимального розвитку місцевого самоврядування у вигляді територіальних громад.

Література:

1. Аналітичний огляд "Розвиток місцевого самоврядування в Україні" (лютий — квітень 2015 року) / Ін-т громадян. сусп-ва; упоряд.: Н.В. Наталенко. — К.: ІКЦ "Легальний статус", 2015. — 56 с.
2. Аналітичний огляд "Розвиток місцевого самоврядування в Україні" (листопад 2014 року — січень 2015 року) / Ін-т громадян. сусп-ва; упоряд.: Н.В. Наталенко. — К.: ІКЦ "Легальний статус", 2015. — 64 с.
3. Гладка Т.І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності [Електронний ресурс] / Т.І. Гладка // Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток". — 2015. — Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=937>
4. Гройсман В. Процеси централізації та децентралізації в сучасному державному управлінні [Електронний ресурс] / В. Гройсман // Державне управління та місцеве самоврядування. — 2015. — Вип. 2. — С. 26—37. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dums_2015_2_5.pdf
5. Звіздай О. В. Місцеві бюджети в умовах децентралізації [Електронний ресурс] / О.В. Звіздай // Теорія та практика державного управління. — 2016. — Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-2/doc/3/304.pdf>
6. Калиновський Б.В. Конституційні засади децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс] / Б.В. Калиновський // Вісник Центральної виборчої комісії. — 2015. — Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2015_2/visnyk_2_2015_st_22.pdf
7. Колишко Р.А. Децентралізація публічної влади в унітарній державі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид.наук: спец. 12.00.01 "Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень" / Р.А. Колишко. — К., 2003. — 14 с.
8. Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні / Ю. Крегул, В. Батрименко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2016. — С. 17—27.
9. Офіційний сайт Децентралізації влади. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua>
10. Сидорчук О. Реформа децентралізації в Україні: перспективи і загрози [Електронний ресурс] / О. Сидорчук // Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: http://dif.org.ua/uploads/pdf/1453382324_3870.pdf
11. Таукешева Т.Д. Бюджетна децентралізація як чинник зміцнення місцевого самоврядування в Україні / Т.Д. Таукешева, Г.В. Даудова // Теорія та практика державного управління. — 2015. — С. 1—6.
12. Турусин С.В. Централизиация-децентрализация: управленческий аспект. // Основы экономики, управления и права. — № 1. — 2013. — С. 27—29.

13. Цурканова И.А. Демократический политический процесс как фактор структурных изменений всистеме исполнительной власти в современной Украине / И.А. Цурканова // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. — 2014. — Вип. 8. — С. 273—276. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_8_70

References:

1. Natalenko, N.V. (2015), Analytychnyj ohliad "Rozvytok mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini" (liutyj - kviten' 2015 roku) [Analytical Review "Development of local government in Ukraine" (February - April 2015)], In-t hromadian. susp-va IKTs "Lehal'nyj status", Kyiv, Ukraine.
2. Natalenko, N.V. (2015), Analytychnyj ohliad "Rozvytok mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini" (lystopad 2014 roku - sichen' 2015 roku) [Analytical Review "Development of local government in Ukraine" (November 2014 — January 2015)], In-t hromadian. susp-va IKTs "Lehal'nyj status", Kyiv, Ukraine.
3. Hladka, T.I. (2015), "Decentralization of power in Ukraine as a means of strengthening democracy and improving its stability", Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=937> (Accessed 15 Feb 2017).
4. Hrojsman, V. (2015), "The process of centralization and decentralization in modern government", Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia, vol. 2, pp. 26-37.
5. Zvizdaj, O.V. (2016), "Local governments under decentralization", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-2/doc/3/304.pdf> (Accessed 15 Feb 2017).
6. Kalynovs'kyj, B.V. (2015), "The constitutional principles of decentralization of power in Ukraine", Visnyk Tsentral'noi vyborchoi komisii, available at: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2015_2/visnyk_2_2015_st_22.pdf (Accessed 15 Feb 2017).
7. Kolyshko, R.A. (2003), "The decentralization of public power in a unitary state", Abstract of Ph.D. dissertation, Law, Kyiv, Ukraine.
8. Krehul, Yu. (2016), "Reform of local government in Ukraine", Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo, pp. 17—27.
9. Decentralization of Power (2017), available at: <http://decentralization.gov.ua> (Accessed 15 Feb 2017).
10. Sydorhuk, O. (2016), "The decentralization reform in Ukraine: prospects and threats", Fond Demokratychni initsiatyvy imeni Il'ka Kucheriva available at: http://dif.org.ua/uploads/pdf/1453382324_3870.pdf (Accessed 15 Feb 2017).
11. Taukesheva T.D. and Daudova, H.V. (2015), "Fiscal decentralization as a factor strengthening local government in Ukraine", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, pp. 1—6.
12. Turusyn, S.V. (2013), "Centralization-decentralization: the managerial aspect", Osnovy ekonomyky, upravleniia y prava, vol. 1, pp. 27—29.
13. Tsurkanova, Y.A. (2014), "Democratic political process as a factor of structural changes in the system of executive power in modern Ukraine", Filosofiia i politolohiia v konteksti suchasnoi kul'tury, vol. 8, pp. 273—276. *Стаття надійшла до редакції 24.02.2017 р.*